

modlitba

ADVENTISTICKÝ
TEOLOGICKÝ INSTITUT

Modlitba

Edici sborníků „Koinonia“ vydává nakladatelství Advent-Orion
pro Adventistický teologický institut.

Vydal Advent-Orion, spol. s r. o., Roztocká 5, Praha 6

Redakční rada: Marek Harastej, Oldřich Svoboda, Peter Čík,
Lenka Michálková, Jan Kubík, Vítězslav Chán

Obálka: Jaroslav Pokorný
Grafická úprava: Robert Prokopec
Odpovědný redaktor: Vítězslav Chán
Fotografie na obálce: AdobeStock
Vydání první, Praha 2020
Vytiskla tiskárna ARTRON, s.r.o., Boskovice

©Advent-Orion, Praha 2020

ISBN978-80-7172-595-4

Obsah

Editorial

Rozhovory

Kázání

Studie a články

Výzkum o modlitbě

Výběr knih, veršů a citátů

Recenze knih

Obsah

Editorial
Marek Harastej: *Modlitba* 9

Rozhovor
Soňa Sílová: *Modlitba je pro mne životní nutnost* 10

Kázání
David Kogut: *Modlitba je dialog* 13
Petr Pimek: *Na prvním místě žádám* 18

Studie a články
Jiří Beneš: *Modlitba v Knize žalmů* 21
Filip Fürst, Jakub Januška: *Modlitba z pohledu psychologie* 29
Marek Harastej: *Modlitba Otče náš v kontextu Velkého sporu* 40
Vítězslav Chán: *Communion with God – modlitba v životě a díle Ellen Whiteové* 46
Daniel Márföldi, Ivana Márföldi: *Vypočúva Boh naše modlitby?* 52
Oldřich Svoboda: *Modlitba za nemocné* 55
Dragoslava Santrac: *Modlitba založená na Knize žalmů* 62

Výzkum o modlitbě
Marek Harastej, Lenka Michálková: *Výzkum o modlitbě* 67

Výběr veršů a citátů a knih
Biblické texty o modlitbě 78
Marcela Bieliková: *Ellen G. Whiteová o modlitbě* 81
Marek Harastej: *Výroky dětí o modlitbě* 85
Marek Harastej: *Seznam knih o modlitbě* 87

Recenze knih
Jiří Beneš: *Pláč Jeremiášův* (Juraj Bándy) 92
Frank Hasel: *Longing for God* (Audrey Anderssonová) 95

Modlitba

Marek Harastej, ředitel Adventistického teologického institutu

Rozhovor s Bohem. Dýchání duše. Dialog. Horká linka k Nejvyššímu. Setkání s Bohem. Rozhovor s přítelem. Pokleknutí před vládcem Nebes. Pozvedání mysli a srdce k Bohu. Společenství s Bohem. Známe tyto a řadu dalších definic toho, co je modlitba. Smyslem tohoto sborníku není přidávat další ani si přivlastňovat právo definovat, co modlitba je, a co modlitba není. Sborník shrnuje několik příspěvků z Teologické konference o modlitbě, kterou pořádal Adventistický teologický institut v roce 2018. Pro nás bylo toto setkání obohacujícím zamyšlením nad tématem, které je blízké všem lidem, kteří se obracejí k Pánu Bohu. Věříme, že může obohatit i vás, čtenáře, kteří jste vzali do rukou tento sborník.

K rozhovoru o modlitbě jsme pozvali Soňu Sílovou, teoložku, kazatelku a učitelku spirituality na Adventistickém teologickém institutu. Téma modlitby uchopené formou kázání nám otevírají kazatelé Petr Pimek a David Kogut. Na ně navazuje šest tematických studií o modlitbě. Marek Harastej hledá souvislost mezi modlitbou Otče náš a teologií Velkého sporu. Oldřich Svoboda se věnuje tematice modlitby za nemocné. Jsme hrdí na naše studenty (Filipa Fürsta a Jakuba Janušku), kteří zároveň jako studenti teologie i psychologie společně představili svou práci o psychologických aspektech modlitby. Biblista Jiří Beneš se ve své studii věnuje modlitbě ve Starém zákoně a teolog Vítězslav Chán stejné téma sleduje u výrazné osoby počátků adventismu – Ellen Gould Whiteové. Obtížné téma nevyslyšených modliteb otevřel administrátor Slovenského sdružení CASD Daniel Márföldi se svou manželkou Ivanou. Následuje příspěvek, který nepatří autorsky na naše území a je překladem zajímavého článku Dragoslavy Santracové o modlitbě s texty knihy Žalmů.

Výše zmíněná témata doplňují tři přehledy, které mohou být pro čtenáře inspirací k dalšímu přemýšlení a studiu. Ten první nabízí biblické texty o modlitbě. Druhý výroky Ellen Gould Whiteové o modlitbě. A třetí je přehledem knih na toto téma, které jsou k dispozici na českém a slovenském knižním trhu.

KOINONIA reprezentuje Adventistický teologický institut, a proto zde má své místo i recenze na novou knihu našeho učitele doc. Jiřího Beneše.

Celý sborník uzavírá rubrika pro klasickou teologii, ne zcela typická – Výroky dětí o modlitbě. Jednoduché definice dětí, které nemají ani patřičnou hloubku či preciznost správné definice, ale svou přímostí a jednoduchostí někdy vystihují pravdu lépe než odborný článek teologa.

Jsme potěšeni, že jste se rozhodli začíst se do tohoto sborníku. Přáli bychom si, aby vás obohatil a snad vám nabídl nové pohledy nebo i otázky k tématu modlitby.

Rozhovor o modlitbě se Soňou Sílovou

Existují snad stovky definic toho, co je modlitba. Mohu se zeptat, čím je modlitba pro tebe?
Životní potřeba a nutnost. Nejlépe tomu odpovídá jeden z nejkratších biblických veršů: *„Neustále se modlete“* (1Te 5,17). To samozřejmě neznamená strávit celý život fyzicky na kolenou. Je to podobné jako s mezilidskými vztahy: Když něco vidím, prožívám, na něco přijdu, tak se nemůžu dočkat, až to budu moci sdílet s někým blízkým. A tak mnohokrát denně Boha nejčastěji v duchu oslovím a ptám se, co mě má to či ono naučit, jak mi to či ono pomáhá lépe pochopit Boha, nějaký biblický text, svět, druhé lidi, sebe… Kolikrát jen v duchu nebo i nahlas řeknu prostě: „Pane…“ – někdy proto, že se s něčím trápím, někdy proto, že jsem z něj prostě tak nadšená, že to ani nejde vyjádřit.

V Bibli nacházíme řadu modliteb. Které z nich jsou pro tebe významné a proč?
V průběhu času a za různých situací mě oslovují různé modlitby v Bibli, ale také modlitby druhých lidí, ať už současníků, nebo i napříč staletími.

V Bibli jsou to bezesporu Žalmy. To byly první texty, se kterými jsem se při seznamování s Bohem a s Biblí potkávala očima i srdcem. Texty jako Ž 42 a Ž 43 s jejich: *„Proč se tak trpce rmoutíš, má duše, proč ve mně úzkostně sténáš? Na Boha čekej, opět mu budu vzdávat chválu, jemu, své spáse. On je můj Bůh.“* To mi v těžkých časech mluvilo přímo z hloubi nitra. Mým celoživotním heslem je: *„Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné!“* (Ž 118,1 aj.).

Pro řadu lidí je modlitba spojená s emocemi. S pokojem, radostí, pocitem blízkosti Bohu… Mají tyto emoce při modlitbě své místo? A jak reagovat, když chybějí?
Ano. Je to bezpečné prostředí; Bohu nemusím hrát divadlo, ale mohu za ním přijít s jakoukoli emocí, pokud je opravdová, a ne – třeba i nepřiznaně – předstíraná. Vždycky si vzpomenu na Jóba, jak Bohu říká objektivně opovážlivé, možná až rouhavé myšlenky. Ale právě ta opravdovost a otevřenost pramenící z Jóbova rozhodnutí zůstat s Bohem ve vztahu, i když se mu dějí strašné věci, kterým nerozumí – to bylo něco, k čemu se Bůh sám přiznává, po čem touží i u nás.

Jednou jsem prožila chvíli, kdy se moje modlitby přímo hmatatelně odrážely ode zdí. Byla jsem s tříletým synem, a navíc znovu těhotná, v nemocnici. Synek měl před operací, nezabírala anestezie a odváželi mi ho napůl bdělého. Moje modlitby, spíš zoufalé vnitřní výkřiky, zněly do hlucha. Dlouho jsem to Bohu vyčítala. Časem se mi otevřelo nelehké poznání, že Bůh někdy chce, abychom na chvíli zakusili odloučenost – jako prožil Abraham při výzvě obětovat Izáka a nejvíc Ježíš v Getsemane a na kříži. Jako by se s námi snad chtěl sdílet i s tím těžkým, čím v neporovnatelně větší míře prochází on sám. Nebo jako projev důvěry vůči nám, že

se ho nevzdáme – navzdory tomu, že ne vždy a všechno „funguje“. A že věříme, že s námi je, i když to naše pocity nezrcadlí.

Při modlitbě se někdy stojí, jindy klečí, někteří leží v posteli nebo se třeba modlí za chůze. Jaký postoj při modlitbě je tobě nejbližší a proč?

V různých situacích různě. Nejtěžší modlitby a modlitby, kdy se sama potřebuji „srovnat“, ty musím vychodit. Ideálně v lese, ale poslouží mi i přecházení po bytě. Tam se pak s Bohem hádám, vylévám svou hořkost a prosím o nasměrování a sílu pro sebe nebo/a pro ty, kteří procházejí údolím stínů a smrti. Poslední dobou se často modlím: Tady jsem a dávám se ti k dispozici – to pak třeba zvednu obličej a ruce vzhůru. Znamená to vzdát se a je to zároveň o touze přijmout úkol, který pro mě Bůh má.

Velmi mě oslovila zkušenost jednoho z bratrů „v službu postavených“, kdy se modlil o zmocnění pro službu ležící tváří k zemi. To jsem zatím neudělala. Je to vyjádření nejhlubší pokory a odevzdání se, vyjádření něčeho slovy nesdělitelného. Pak mne vůbec netrápí, že se podobný projev objevuje i v jiných tradicích, a neznamená to, že bych něco kopírovala.

Určitě máš také zkušenost nevyslyšené modlitby. Čím se od sebe liší modlitby, u kterých vnímáme odpověď Pána Boha, a ty, kde nám něco takového chybí?

No je to zápas. Modlitba na jedné straně nemůže manipulovat Bohem, zároveň je to něco tajuplně mocného, co jakoby dává do pohybu nějaké soukolí. Z tohoto úhlu pohledu vlastně neexistuje nevyslyšená modlitba. Něco se začalo dít, protože jsem za někoho, za něco vzala zodpovědnost. Jako by nebe „nemohlo“ leccos udělat, dokud se k tomu někdo nepřihlásíme, dokud se v nás nezvedne touha po dobrém, po spravedlnosti, po tom, aby se Božím zásahem něco proměnilo. Bůh chce s námi spolupracovat, jsme jeho děti, ale zároveň i partneři. Takže se modlím a čekám často se zvědavostí, co z toho bude, jakým směrem se lidé, situace, vztahy pohnou.

Jaká část modlitby Otče náš tě nejvíce oslovuje?

Celá Modlitba Páně je nabitá významy, průhledy, a především láskou. Ale už kdysi za studií při čtení výkladu Jana Milíče Lochmana mi zaznělo hluboce hned to začáteční „Otče náš“. Bůh je Otec – nejen můj, ale i mého bližního, toho, kterého mám ráda, ale i toho, se kterým se nemusím. Bůh je Otec adventisty, evangelíka, katolíka, baptisty, ale i muslima, buddhisty, hinduisty, dokonce ateisty atd. a od každého chce něco jiného a zároveň to samé: podle míry jeho/jejího poznání a v souvislostech a reáliích jeho/jejího života žít zodpovědně a maximálně spravedlivě. Nejen to, Bůh je Otec celého stvoření. V Bohu jakožto našem společném Otci jsme s každým člověkem, ale také s celým stvořením (v jakékoli jeho podobě – zvířaty, rostlinami, vodou, přírodními společenstvími) spojeni příbuzenstvím, jsme součástí jedné rodiny. Pokud vyslovuji „Otče náš“, hlásím se do tohoto společenství, do této rodiny. Pokud to tak nevnímáme, je vážnou, až děsivou otázkou, zda máme právo tuto modlitbu vyslovit.

Modlitba Otče náš přitahuje mimořádnou pozornost. Dříve byla tato modlitba mezi adventisty vnímána jako určitý vzor modlitby a její opakování nebo společné modlení bylo vnímáno jako cizí prvek v rámci adventistické spirituality. V současné době se v některých adventistických sborech tato modlitba při některých příležitostech společně recituje. Jak to vnímáš?

Pozitivně. Jak jsem už řekla u předchozí otázky, tato modlitba je ve velké míře vyjádřením společenství – napříč kulturami, společenstvími, dokonce napříč časem – minulostí a budoucností.

Vnímáš rozdíl mezi modlitebním životem mužů a žen?

Ne. Rozdíl může vzniknout jedině na základě vztahu s Bohem a na základě osobních preferencí konkrétního člověka.

Modlíme se soukromě i ve společenství, známe zpívanou modlitbu ve formě písní. Co psaná modlitba? Má v církvi své místo?
Určitě ano, zvlášť při formálnějších příležitostech. Je to o přípravě, i modlitbě spatra by měla předcházet příprava. A to i v případě, že někdo je radši, když se mu žádost o modlitbu sdělí těsně před tím, než se bude modlit. Pokud je pravděpodobné, že budu požádána o veřejnou modlitbu, měla bych být předem připravena. Rozhodně doporučuji se v duchu předem pomodlit, ať Bůh vede mou veřejnou modlitbu.

Mohla by ses s námi na závěr pomodlit?
Bože veliký a mocný, který jsi naším Stvořitelem, v Ježíši Kristu naším Spasitelem a v Duchu svatém naším Průvodcem a Učitelem, děkujeme ti za všechny dary v podobě vztahů, možností přispívat k dobrému i v podobě zajištění našich životů. Děkujeme především za naději na setkání a na život v celé své plnosti, děkujeme za naději, kterou jsi nám vydobyl svou obětí na kříži a nám ji daroval.

Prosíme, odpusť nám, kdykoli se ti zpronevěřujeme myšlením, mluvením a jednáním, a dej, ať se ti dáváme k dispozici a děláme ti čest a radost tím, že přijmeme úkol v podobě dobrých skutků, které jsi pro nás připravil.

Děkujeme za tvou lásku a prosíme, ať i v nás vzbudíš lásku – k tobě, k druhým lidem i celému tvému stvoření, ale i zdravou lásku k sobě samým.

Kéž ve své síle a moci svítíme tvým světlem a jsme požehnáním všude tam, kam jsi nás postavil.

Amen.

Otázky kladl M. Harastej.

ThMgr. Soňa Sílová (1978)
Vystudovala Evangelickou teologickou fakultu Univerzity Karlovy (ThMgr.), v současnosti působí jako kazatelka Církve adventistů sedmého dne ve sboru Praha-Smíchov a zároveň učí spiritualitu na Adventistickém teologickém institutu.